

Kainuun liitto

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2016

C:x

TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2016

Kainuun liitto 2017

C: x

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
Puh. 08 615 541
Faksi 08 6155 4260
kainuunliitto@kainuu.fi

C: 7
ISBN (painettu)
ISBN (pdf)
ISSN
ISSN (painettu)
ISSN (verkkajulkaisu)

Kajaani 2017

Sisällysluettelo

1	MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS	6
2	TOIMINTAKERTOMUS.....	8
2.1	Toiminnan keskeiset tulokset	8
2.1.1	Edunajaminen	8
2.1.2	Elinkeinot ja aluekehitys	8
2.1.3	Alueidenkäyttö	9
2.1.4	Viestintä	11
2.2	Luottamushenkilöhallinto	11
2.3	Henkilöstö	13
2.4	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	14
2.5	Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä	15
2.6	Tilikauden tulos	16
3.	TOTEUMAVERTAILU	18
3.1	Edunajaminen	18
3.2	Elinkeinot ja aluekehitys	19
3.3	Alueidenkäyttö	21
3.4	Hallintopalvelut	
4.	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	26
	Kainuun liiton tuloslaskelma 31.12.2016 ja 31.12.2015	26
	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	29
3.	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	29
4.	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	30
	Liite 1: Hallinto ja henkilöstö	38

1 MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Kainuun liitto saavutti toimintavuonna 2016 toiminnalliset ja taloudelliset tulokset erinomaisesti kaikilla toimintasektoreilla. Kainuun liiton perustehtävät hoidettiin toiminta- ja taloussuunnitelmaa tarkoin noudattaen. Toimintavuoden aikana tulevan maakuntauudistuksen esivalmistelu on aivan keskeiseksi tehtäväksi, jota ei toteutuneessa laajuudessaan voitu ennakoida vielä toimintasuunnitelmaa hyväksyttäessä joulukuussa 2015. Toinen tavanomaisesta aluekehitystehtävästä poikkeava hanke oli Kainuun biotuotetehtaan valmistelu. Kainuun liitto lähti perustajaosakkaaksi KaiCell Fibers Oy:n nimellä rekisteröityyn osakeyhtiöön ja myönsi tälle lainan, jonka avulla kehitysvaihe saatiin nopeasti käyntiin.

Kainuun liiton hankerahoitusmahdollisuudet monipuolistuivat vuoden 2016 aikana. Maakuntavaltuuston päätöksellä perustettu Kainuun tulevaisuusrahaston käyttö alkoi. Siihen liittyen annettiin erityiset ohjeet ns. av-hankkeiden tukemiseksi ja vuoden aikana käynnistyikin useita elokuva- ja muita tuotantoja Kainuussa. Hallitusohjelman perusteella TEM jakoi maakunnille alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen rahoittamiseen erityismäärärahan (AIKO), jota Kainuun liitto sai jaettavakseen 207 000 euroa. Lisäksi Kainuun liiton jaettavaksi vuoden 2017 Suomi100 –tapahtumiin saatiin 50 000 euron valtion rahoitus.

Kainuu -ohjelmassa kiteytetyt yleiset pitkän aikavälin päämäärät ja toimeenpanosuunnitelman (TOPSU) konkreettiset lyhyen ajan tavoitteet ovat ohjanneet perustoimintaamme. Kainuun kehittämisessä suuret haasteet ovat:

1. Kainuun väestökehityksen kääntäminen positiiviseksi eli huoltosuhteen parantaminen
2. Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon ja saatavuuden ratkaiseminen
3. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen
4. Alueen saavutettavuuden parantaminen
5. Vetovoimaisen Kainuu -kuvan vahvistaminen

Aluesuunnittelun ja -kehityksen perustehtävät etenivät suunnitellusti vuonna 2016. Maakuntakaavoituksen painopiste siirtyi kaavan kokonaistarkasteluun, jota valmisteltiin useilla erilliselvytyksillä. Maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmaa tarkistettiin ja sen rahoituslinjauksia terävöitettiin.

Maakuntauudistuksen osalta hallitusohjelma tarkentui 5.4.2016 linjauksilla, joka Kainuun näkökulmasta antoi hyvät mahdollisuudet koota soten järjestämisen ja aluekehittämisen laajan tehtäväkenttä yhdeksi kansanvaltaisesti hallituksi kokonaisuudeksi. Soten järjestämiseen linjattu valinnanvapauden laajentaminen kuitenkin synnytti uusia haasteita Kainuun sotelle, jossa on toiminut laajamittainen integraatio. Maakuntauudistuksen käytännön valmistelu vauhdittui erityisesti syyskaudella, kun valtakunnallisten ohjeistusten mukainen maakunta- ja sote-uudistuksen esivalmistelu lähti käyntiin. Kainuun liiton roolina oli käynnistää maakunnallinen organisoituminen esivalmistelun työryhmiin ja muihin elimiin; Kainuun liitto toimi myös esivalmistelun muutosjohtajan työnantajana.

Kainuun liiton ja kuntien yhteistyö on jatkunut tiiviinä. Kunnat ovat itsehallintonsa, verotusoikeutensa ja sote-uudistuksen jälkeen merkittävä palvelujen tuottaja ja elinvoima roolinsa vuoksi keskeisiä toimijoita kainuulaisten hyvinvoinnin turvaajina.

Vuoden 2016 aikana Kainuun elinkeinoelämän näkymät kääntyivät entistä paremmiksi. Valtion rooli Terrafame Oy:ssä oli vuoden lopulle saakka vaakalaudalla, mutta yhtiön merkittävästi parantunut toiminta ja tulevaisuuden näkymät mahdollistivat toiminnan alasajamisvaihtoehdosta luopumisen. Aluetalousselvityksen mukaan Terrafamen toiminnan kokonaisvaikutus Kainuun työllisyyteen on noin 1500 työpaikkaa. Toisen suuren tuotannollisen työnantajan Transtechin näkymiä vahvistivat uudet merkittävät vaunutilaukset. Metsäbiotaloudessa jatkui vahva kehitys: St1:n aloitti bioetanoli-tuotannon Kajaanissa samalla suunnitellen laajentamista ja Kuhmon puukoulun rakentamisen käynnistyi. Alueen suurimman julkisen investoinnin, Kainuun keskussairaalan uudisrakentamisen, varmistuminen lisäsi aluetalouden kasvunäkymiä lähivuosille.

Edunajamistehtävissä Kainuun liiton toimintamalli muuttui: maakuntahallituksen kokouksissa käsiteltiin säännöllisesti ja aikaisempaa laajemmin ajankohtaisia kysymyksiä. Kainuun edunajamisen haasteet kasvoivat erityisesti maakunnan saavutettavuuden ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Maakuntauudistus nousi keskeiseksi edunajamisteemaksi; siihen liittyvä yleinen vaikuttamisen sekä maakuntajohtajan jäsenyyksien valtakunnallisissa valmisteluelimissä myötä työmäärä tällä saralla kasvoi vuoden loppua kohden. Yleisenä tavoitteena on, että Kainuu saa tehdä ratkaisunsa niin, että alueen elinvoiman vahvistaminen pysyy omissa käsissämme. Tätä varten tarvitsemme edunajamista tukevaa, aidosti koko maakunnallista yhteistyötä, vahvaa viestintää ja maakunnan markkinointia.

Kajaanissa 21.3.2017

Pentti Malinen
maakuntajohtaja

2 TOIMINTAKERTOMUS

2.1 Toiminnan keskeiset tulokset

2.1.1 Edunajaminen

Edunajaminen ja alueyhteistyö ovat keinoja toteuttaa maakuntaohjelmaa ja aluekehitystehtävää. Tähän kuuluu kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta sekä ennakoina edunajaminen. Kainuun liiton edunajamista on koordinoanut maakuntajohtaja. Vuonna 2016 jatkui käytäntö, jossa edunvalvonnan ajankohtaisista asioista keskusteltiin maakuntahallituksen kokouksissa maakuntajohtajan ajankohdaiskatsauksen yhteydessä. Kainuun edunajamisen haasteet keskittyivät mm. maakunnan saavutettavuuden ylläpitämiseen ja parantamiseen sekä luonnollisesti maakuntauudistuksen lainsäädännön valmisteluun. Lentoliikenteen vuorojen vaihtelut ja syöttöliikenteeltä vähentynyt julkinen tuki synnyttivät matkailun ja tapahtumien kehittämisen kannalta haasteellisen tilanteen, jota on pyritty yhteistyötä tiivistämällä ratkaisemaan.

2.1.2 Elinkeinot ja aluekehitys

Elinkeinot ja aluekehitys, jonka perustehtävät ja tavoitteet on määritelty seuraavasti:

- Maakuntasuunnitelman laatiminen
- Maakuntaohjelman laatiminen ja seuranta
- Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman (TOPSU) laatiminen
- Toimintaympäristön muutosten arviointi, ennakointi ja seuranta
- Aluekehityslain mukaisen kansallisen ja EU:n alue- ja koheesio politiikan suunnittelun ja toteuttamisen johtaminen ja koordinointi Kainuussa
- Lakisääteinen alueyhteistyö Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan välillä
- Kansainvälinen yhteistoiminta ja lähialueyhteistyö yhdessä muiden maakuntien kanssa
- Edunajaminen yhdessä alueen muiden viranomaisten ja yhteistoiminta-alueen maakuntien kanssa
- Kainuun liitolle perussopimuksen mukaan kuuluvat tai muuten sovitut tehtävät

Yksikön toiminnan kehittämistä jatkettiin ja tuettiin esimiesvalmennuksella ja koulutuspäiviä järjestettiin sekä koko henkilöstölle että Elinkeinot ja aluekehitys -yksikölle. Vuoden 2015 lopulla Koulutusavain Oy:n tekemä kartoitus antoi kokonaisuutena erittäin myönteisen kuvan henkilöstön työn sujumisesta, jaksamisesta ja työmotivaatiosta, mutta osoitti myös kehittämiskohteita, joihin vuoden 2016 aikana puututtiin. Työyhteisön kehittämispäiviä järjestettiin vuorovaikutukseen, temperamentteihin ja palautteen antamiseen sekä työkäytäntöihin liittyen. Lisäksi kehitettiin aluekehityksen toimintaprosesseja IMS Business Solutions Oy:n Architect-ohjelmistoa hyödyntäen.

Elinkeinot ja aluekehitys -yksikön tehtäväkenttä perustuu lakiin alueiden kehittämisestä. Yksikön perustehtävä on aluekehityslain mukaisen kansallisen ja EU:n alue- ja koheesiopolitiikan suunnittelun ja toteuttamisen johtaminen sekä koordinointi Kainuussa ja aluekehitysviranomaiselle kuuluvat muut tehtävät, joiden kirjo vaihtelee vuosittain. Vuonna 2016 tehtävissä korostui maakuntaohjelman toimeenpano, seuranta ja alueyhteistyö Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien välillä sekä yhteisesti toteutettu maakuntaohjelmien väliarviointi, jonka teki MDI – Aluekehittämisen konsulttityhtiö.

Maakuntaohjelmatyö on edennyt tavoitteiden mukaan: TOPSUn sisältö ja rakenne on uudistettu ja päivitetty suunnitellusti siten, että laajan aluepolitiikan keinot ja edunajaminen on kytketty osaksi uutta TOPSUa. Samalla on tehostettu elinkeinon kehittämistä ja rakennerahastohallinnointia sekä ennakkoivaa työtettä ja resilienssin parantamista kaikessa tekemisessä. Myös uuden maakuntaohjelman ja maakuntauudistuksen valmistelu aloitettiin.

Aluekehitysyksikön taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Alueellisessa vaikuttamisessa edettiin maakuntaohjelman asettamien tavoitteiden suuntaan: kasvua tavoiteltiin rahoittamalla strategisesti viisaita ja kasvua tukevia hankkeita ja tekemällä kehittämissuunnitelmia (esim. matkailustrategiatyö). Loppuvuodesta valmisteltiin myös relevantti, uudistunut TOPSU (2017–2018). Myös ERM-suunnitelma (ennakoivan rakennemuutoksen suunnitelmaksi) muotoiltiin vuoden 2016 alussa varautumissuunnitelmaksi. Lisäksi haettiin alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen (AIKO) rahoitusta TEM:stä (saatiin 206 000 € vuodelle 2016).

Aluekehityslain mukaisesti Kainuun liiton tehtävänä on edistää myös kuntien ja maakunnan välistä yhteistyötä. Säännölliset kuntajohtajakokoukset, joihin osallistui myös Kainuun liiton johto sekä Kainuun sote -kuntayhtymän johto, valmisteltiin Kainuun liitossa. Kokousten valmistelijana ja sihteerinä toimi aluekehitysjohtaja. Vuonna 2016 pidettiin 11 kuntajohtajakokousta, joissa keskusteltiin ajankohtaisista asioista ja ennakoitiin sekä valmisteltiin kuntien ja Kainuun kuntayhtymien yhteisiä linjauksia sekä yhteistyötä.

2.1.3 Alueidenkäyttö

Maakuntakaavoitus on Kainuun liiton lakisääteinen päätehtävä alueiden kehittämisen rinnalla. Maakuntakaavan laatiminen, sen ajan tasalla pitäminen sekä kehittäminen ja seuranta perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin. Maakuntakaava ohjaa ja osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavoitusta, sen seuranta ja kaavoituksen ohjausta tehdään yhteistyössä erisidosryhmien kanssa. Vastuualueen muut tehtävät hoidetaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Maakuntakaavoitus

Kokonaismaakuntakaavan tarkistamiseen liittyen valmisteltiin maakuntahallituksen hyväksyttäväksi lähtökohdat ja tavoitteet -raportti sekä kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Ekologisia yhteyksiä, luontomatkailua ja hiljaisia alueita koskeva selvitys valmistui. Ampumaratoja, luo -kohteita ja so-tahistoriallisia kohteita koskevia selvityksiä on käynnistetty yhteistyössä ELY-keskuksen ja Kainuun Museon kanssa. Kaavan tarkistamiseen liittyviä neuvotteluja on pidetty eri yhteistyötahojen kanssa.

Muut viranomaistehtävät

Kuntien kaavoituksen ohjausta toteutettiin viranomais- ym. neuvotteluihin ja lausuntoja antamalla sekä osallistamalla kuntien ja ELY -keskuksen välisiin kehittämiskeskusteluihin sekä Kainuun liiton ja kuntien väliseen kuntakierrokseen. Lausunnot valmisteltiin pääsääntöisesti annettujen aikataulujen puitteissa.

Liiton sisäiset tehtävät tehtäväjaon mukaisesti:

Maakuntaudistuksen valmistelu

Alueidenkäyttö on osallistunut maakuntaudistuksen valmistelutyöryhmän 4. toimintaan.

Paikkatietoasiat

Paikkatietoa hyödynnettiin Kainuun liiton erilaisissa suunnitteluprosesseissa. Alueidenkäyttö vastasi Kainuun liiton paikkatieto-osaamisesta ja sen kehittämisestä sekä osallistui maakunnan liittojen väliseen paikkatietoyhteistyöhön sekä maakuntakaavoituksen tietojärjestelmien ja visualisoinnin kehittämistyöhön.

Vaikutusten arviointi

Suunnitelmiin ja ohjelmiin liittyvät vaikutustenarviointimenetelmät ovat keskeinen osa suunnitteluprosesseja. Alueidenkäyttö vastasi niihin liittyvästä osaamisesta ja sen kehittämisestä. Alueidenkäyttö vastasi Kainuun suunnitelmien ja ohjelmien vaikutustenarviointityöryhmän toiminnan ja kokousten valmistelusta yhteistyössä elinkeinot ja aluekehitys vastuualueen kanssa.

Edunajaminen

Kainuun liiton edunajamistyöhön osallistuttiin erityisesti vastuualueeseen liittyvien tehtävien osalta. Alueiden käyttöön ja liikenteeseen liittyviin alueellisiin, maakuntien välisiin sekä kansallisiin yhteistyöryhmiin ja yhteisiin selvitystöihin osallistuttiin Kainuun liitolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Pohjois-Suomen yhteisen liikenne- ja logistiikkastrategian esiselvitys valmistui ja strategian laadinta käynnistyi yhteistyössä maakuntaliittojen, ELY-keskusten ja Liikenneviraston kanssa. Kajaanin lentoaseman liityntäyhteyksien toteuttamisesta laadittiin selvitys yhteistyössä kuntien ja matkailutoimijoiden kanssa. Osallistuttiin Itä- ja Pohjois-Suomen lentoliikenteen kehittämishankkeen ohjausryhmätyöhön sekä Barentsin alueellisen liikennetyöryhmän toimintaan.

Hankkeet

KaiCell Fibers Oy rekisteröitiin Kaupparekisteriin helmikuussa 2016 ja yhtiön toiminta käynnistyi Kainuun liiton myöntämän vaihtovelkakirjalainan avulla. Yhtiön tavoitteena on saada kuitupuuta jalostava biotuotetehdas Paltamoon. KaiCell Fibers –hanke on edennyt sille asetetun tavoitteen mukaisesti ja yhtiö on raportoinut toiminnastaan säännöllisesti maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle vuoden 2016 aikana.

2.1.4 Viestintä

Kainuun liiton viestinnän ja markkinoinnin perustehtävä on tukea Kainuu-ohjelmassa määriteltyjen strategisten tavoitteiden saavuttamista. Toinen keskeinen tehtävä on maakunnan liiton organisaatioviestinnästä huolehtiminen. Viestintä on keskeisessä roolissa Kainuun edunvalvonnassa ja liiton yhteiskuntasuhteiden hoidossa.

Viestintää ja markkinointia on johtanut maakuntajohtaja tukena viestintäpäällikkö, jonka työpanosta ostetaan Kainuun sotelta (20 % työajasta). Viestintää ja markkinointia hoidettiin Kainuun liitossa läpäisyperiaatteella, eli jokainen työntekijä on osaltaan vastuussa viestinnästä. Viestinnän ammattilaisten tehtävänä oli viestinnän suunnittelu, kehittäminen ja koordinointi sekä muiden työntekijöiden tukeminen ja opastaminen.

Viestintä tehtäväkokonaisuutena:

Kainuun liitolla on lakisääteinen velvollisuus tiedottaa kansalaisille vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Viestinnän kanavia ovat mediatiedotus ja oma sähköinen viestintä (verkkosivusto, sosiaalinen media, uutiskirje) sekä tarpeen mukaan maksulliset ilmoitukset.

Vuonna 2016 kehittämisen painopisteenä oli kansainvälisen viestinnän kehittäminen ja Kainuun liiton uuden verkkosivuston kieliversioiden käyttöönotto. Liiton kansainvälinen viestintä on laajentunut ja kehittynyt Barents-yhteistyön myötä. Verkkosivustojen kieliversiot on saatu tehokkaaseen käyttöön. Englanninkielisen Can Do Kainuu -facebookin ylläpidossa tehdään tiivistä yhteistyötä Kainuun Edun kanssa.

Syksyllä 2016 alkoi sote- ja maakuntauudistuksen muutosviestintä. Se on ollut loppuvuodesta yksi keskeisistä Kainuun liiton viestinnän tehtävistä. Syksyllä 2016 painopisteenä olivat muutosviestinnän periaatteiden hahmottelu, viestinnän ohjeistus ja muutosfoorumin valmistelu.

Markkinointi tehtäväkokonaisuutena:

Perussopimuksen mukaan Kainuun liiton tehtävänä on huolehtia kansallisella ja kansainvälisellä tasolla maakunnan positiivisesta tunnettavuudesta yhdessä maakunnan muiden toimijoiden kanssa. Kainuun markkinoinnissa maakunnan liitto toimii yhteistyöverkoston ylläpitäjänä ja kehittäjänä. Vuonna 2016 painopiste oli Suomi 100 Kainuussa -ohjelman valmistelussa. Valmistelu on onnistunut Kainuussa hyvin, sillä maakunnassa toteutuu pitkälti toistasataa erilaista Suomi 100 -hanketta. Monipuolista ohjelmaa riittää ympäri vuoden 2017.

2.2 Luottamushenkilöhallinto

Kainuun liiton ylin päättävä elin on kuntavaalikaudeksi valittava **maakuntavaltuusto**. Maakuntavaltuusto päättää mm. liiton taloussuunnitelmasta ja talousarvioista, hyväksyy tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen. Maakuntavaltuustossa oli viime vuonna 35 jäsentä Vaalan erottua Kainuun liiton jäse-

nyydestä. Kuntien valtuustot valitsevat maakuntavaltuuston jäsenet Kainuun liiton perussopimuksen mukaisesti niiden asukasluvun perusteella. Maakuntavaltuusto kokoontui toimintavuoden aikana kolme kertaa. Tavoite on pitää kokouksia vaalikauden aikana eri puolilla Kainuuta. Kesäkuun kokous pidettiin Sotkamossa ja lokakuun sekä joulukuun kokoukset Kajaanissa.

Maakuntahallitus

Maakuntahallitus vastaa Kainuun liiton hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä ohjaa ja valvoo Kainuun liiton viraston toimintaa. Maakuntahallituksessa oli vuonna 2016 12 jäsentä Vaalan erottua Kainuun liiton jäsenyydestä ja maakuntahallituksen jäsenmäärä pieneni yhdellä henkilöllä vuodesta 2015. Jäsenyydet määräytyvät Kainuun poliittisten valtasuhteiden sekä kunnallisen edustavuuden mukaan.

Maakuntahallitus kokoontui toimintavuoden aikana 12 kertaa. Kokouksista yksi pidettiin Kuhmossa, muut Kajaanissa.

Maakuntahallitus osallistui liiton edunajamiseen sekä kansainväliseen toimintaan.

Maakuntahallituksen asettamat toimikunnat ja työryhmät sekä muut maakunnalliset työryhmät työskentelivät saamansa toimeksiannon mukaisesti. Näitä ovat mm. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnat.

Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien muodostaman yhteistoiminta-alueen päätöksenteosta vastaavat maakuntahallitukset ja maakuntavaltuustot yhtäpitävin päätöksin. Asioiden valmistelu suoritetaan Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kokousten yhteydessä.

Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n nojalla valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet liitossa toteutuneet. Maakuntavaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan seitsemän jäsentä. Tarkastuslautakunta työskenteli laatimansa työohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta kokoontui kuusi kertaa.

Maakunnan yhteistyöryhmä

Maakuntahallitus on asettanut maakunnan yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmässä ovat edustettuina:

- 1) maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat,
- 2) ohjelmaa rahoittavat valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot,
- 3) alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot, kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt, sekä muut kansalaisyhteiskuntaa edustavat tai ympäristöjärjestöt ja sukupuolten tasa-arvoa edistävät järjestöt.

Maakuntaliiton ja sen jäsenkuntien edustajat on valittu valtuuston toimikaudeksi. Maakuntahallitus on nimennyt yhteistyöryhmälle puheenjohtajan, joka on kuntalaissa tarkoitettu luottamushenkilö, sekä muiden osapuolten ehdotuksesta kolme varapuheenjohtajaa, jotka ovat yhteistyöryhmän jäseniä.

Maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanoon kuuluu lisäksi kahdeksan asiantuntijajäsentä Metsäkeskuksesta, Akavasta, STTK:sta, Pro Agria Kainuusta, Pohjois-Suomen aluehallintovirastosta, Kajaanin yliopistokeskuksesta ja Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:stä.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö on valmistellut asiat MYR:n käsiteltäväksi. Varsinaisen sihteeristön kokoonpano muodostuu rahoittajien edustajista (ELY-keskus 6 henkilöä, TEKES 1 henkilö ja Kainuun liitto 2 henkilöä), puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja. Lisäksi kokoukseen osallistuu asiantuntijoina 14 henkilöä, jotka toimivat mm. hankevalmistelussa, seuranta-/tarkastustehtävissä. Tällä laajemmalla kokoonpanolla varmistetaan tiedon kulku rahoittajien välillä, vahvistetaan hankkeiden ennakoivaa valmistelua ja eri rahoitusinstrumenttien koordinaatiota. MYR -sihteeristö kokoontui kymmenen kertaa.

Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) kokouksia oli viisi. Kokouksissa käsiteltiin maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksessä määritellyt asiat sekä muita ajankohtaisasioita.

Maakunnallinen nuorisovaltuusto

Maakuntahallitus on joulukuussa 2015 nimennyt maakunnallisen nuorisovaltuuston kaudelle 2016 – 2017. Siinä on kaksi edustajaa kustakin kunnasta sekä lisäksi ammattikorkeakoulun opiskelijakunnasta ja ammattiopiston oppilaskunnasta.

Nuorisovaltuusto kokoontui vuonna 2016 neljä kertaa ja järjesti syyskuussa Hyrynsalmella Nuorisofoorumi-tapahtuman, jonka teemana oli hyvinvointia arkeen.

2.3 Henkilöstö

Kainuun liiton virasto sijaitsee Kauppakatu 1:ssä. Virasto hoitaa hallinnon tukipalvelut. Työssä tarvittavat välineet, ohjelmat ja laitteet on pidetty ajanmukaisina. Liiton prosessien sähköistäminen (mm. toimielinten sähköiset esityslistat) jatkuu. Tietohallinnon osalta on tarve saada joustoa liiton omista tarpeista lähtevien välineiden ja ohjelmistojen käyttöön.

Kainuun liiton palveluksessa oli vuonna 2016 n. 23 henkilöä vakituisessa työ- tai virkasuhteessa tai perustellusta syystä määräaikaisessa työsuhteessa. Lisäksi toimintavuonna oli liiton palveluksessa 1 – 2 tilapäistä henkilöä mm. opiskeluihin liittyvässä työharjoittelussa tai siviilipalveluksessa.

Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat hallintosäännön 49 §:n nojalla maakuntajohtaja sekä vastuualuepäälliköt. Muita ei ole nimetty. Vastuualuepäälliköt ovat:

Malinen Pentti	maakuntajohtaja
Heikkinen Hannu	suunnittelujohtaja
Keränen Heimo	aluekehitysjohtaja
Turkulainen Harri	hallintopäällikkö

Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua tehtäväkuvansa mukaiseen ammattitaitoa kehittävään koulutukseen vahvistaen ammatillista osaamistaan. Varhaisen tuen malli otetaan käyttöön henkilöstön työkyvyn ja työhyvinvoinnin varmistamiseksi.

Henkilökunnan sisäisiä kehittämispäiviä järjestettiin kolme kpl vuoden aikana, joiden yhdessä analysoitiin liiton tilannetta ja suunniteltiin käytännön toimenpiteitä asioiden eteenpäin viemiseksi. Näitä olivat mm. yhteisöllisyyden lisääminen, uudet kokouskäytännöt ja olennaiseen keskittyminen.

Aluekehitysjohtaja ja hallintopäällikkö osallistuivat KoulutusAvain Oy:n järjestämään työhyvinvointi ja tuottavuus Kainuussa –esimiesvalmennukseen, joka toteutettiin ESR-rahoituksella. Vuonna 2016 valmennuspäivien teemoina oli mm. stressi, kriisit ja ajankäytön hallinta, vuorovaikutus ja palaute työyhteisössä, ristiriitojen käsittely sekä motivaatio ja suorituskyky. Samoja teemoja käsiteltiin myös koko henkilökunnan kesken kehittämispäivien yhteydessä.

Henkilöstöä koskevat tunnusluvut esitellään tarkemmin erillisessä henkilöstötilinpäätöksessä, henkilöstöraportti vuodelta 2016.

2.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Kainuun liiton talous on kehittynyt suotuisasti neljän ensimmäisen tilikauden aikana. Kainuun liiton mittapuulla on tehty merkittävät ylijäämäiset tulokset. Vuonna 2016 tehtiin alijäämäinen tilinpäätös mikä johtuu maakuntavaltuuston päätöksestä siirtää vuoden 2015 ylijäämä perustetun Kainuun tulevaisuusrahaston pääomaksi. Liiton talous antaa mahdollisuuden vahvistaa osallistumista aluekehityshankkeiden edistämiseen käyttäen myös budjetti- ja ylijäämävaroja.

Vuoden 2015 aikana valmisteltiin Kainuun liiton johdolla Kainuun biotuotetehtaan perustamista käsittelevä esiselvitys ja sen jatkona itse tehtaan perustamista. Maakuntavaltuuston päätöksellä Kainuun liitto osallistui Kainuun biotuotetehtaan kehittämissuhteen perustamiseen ja myönsi yhtiölle vuonna 2016 käytettäväksi 400 000 euron lainan. Lisäksi maakuntahallitus myönsi yhtiölle marraskuussa Kainuun tulevaisuusrahastosta 60 000 euron avustuksen kattamaan siirtymäkauden rahoitustarvetta. Vaihtovelkakirjalainan takaisinmaksuaika on kolme vuotta. Ellei biotuotetehtaan perustaminen etene suunnitellusti tai sovitussa aikataulussa, voi myönnetystä lainasta tulla luottotappioita.

Maakuntauudistuksen esivalmistelu käynnistyi keväällä 2016. Kainuussa lähdettiin varsinaisesti liikkeelle kesäkuussa laajalla osanottajakokoonpanolla järjestelyllä aloituskokouksella. Siinä määriteltiin laajapohjainen ohjausryhmä sekä virkamiespohjainen valmisteluryhmä. Lisäksi päätettiin laittaa haettavaksi määräaikainen muutosjohtajan tehtävä.

Maakuntauudistuksen esivalmistelu eteni syksyn aikana ripeästi valtakunnallisen ohjeistuksen puitteissa sekä esivalmistelussa mukana olevien yhteisillä päätöksillä. Keskeiset lakiluonnokset olivat lausuttavina loppusyksyn aikana. Lakiluonnosten jatkokäsittely eduskunnassa, talvella 2017 julkistetun valinnanvapauslakiluonnoksen käsittely ja tulevan väliaikaishallinnon käynnistyminen sekä yleisesti suunnitellun aikataulun pitävyys tuovat merkittäviä epävarmuustekijöitä Kainuun liiton toiminnan kehittymiseen.

2.5 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kainuun maakuntahallitus toteaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty Kainuun liitossa asianmukaisella ja riittävällä tavalla.

Maakuntahallitus perustaa kantansa seuraaviin seikkoihin:

Kainuun liiton säännöt ja ohjeet ovat ajan tasalla. Liiton lakisääteiset tehtävät on suoritettu ao. lakeja ja säädöksiä noudattaen. Maakuntavaltuusto hyväksyi 16.6.2014 kokouksessaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet. Maakuntahallitus hyväksyi jo 17.6.2013 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. 9.12.2013 hyväksyttiin hallintosääntöä täydentävät raha- ja laskentatointa koskevat ohjeet. Maakuntajohtaja on 18.2.2013 tehnyt viranhaltijapäätöksen liiton luottokorttien käyttöön liittyvistä säännöistä.

Kainuun liiton vakuutukset kilpailutettiin syksyllä 2012 ja ne astuivat voimaan 1.1.2013 Kainuun liiton aloittaessa toimintansa. Vahinkotapahtumia ei ole esiintynyt vuosina 2013 - 2014. Vuonna 2015 sattui kaksi pientä tapaturmaa, mutta vuonna 2016 jälleen ei yhtään tapaturmaa.

Henkilöstökokous hyväksyi helmikuussa 2015 täydennetyn työsuojelun toimintaohjelman.

Kainuun liiton toimielinten päätöksistä ei vuoden vaihteessa ollut oikeusasteissa vireillä yhtään asiaa. Tietosuojavaltuutettu ohjasi kesällä 2016 liittoa perehtymään huolellisesti Kuntaliiton ohjeistuksiin kuntien verkkoviestinnästä.

Tietosuojan osalta Kainuun liitto noudattaa Kainuun maakunta -kuntayhtymän aikana hyväksytyä tietosuojaja- ja tietoturva -asiakirjaa.

Kainuun liitto hankkii pääosan tietohallintopalveluistaan, talouspalveluistaan (~kirjanpito) ja henkilöstöpalveluistaan (~palkanlaskenta) ostopalveluina Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä. Kainuun liiton virastolla ei käsitellä käteistä rahaa.

2.6 Tilikauden tulos

Tilikauden tuloksen käsittely

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että liiton vuoden 2016 alijäämä -448 378,29 euroa kirjataan tilinpäätöksessä taseen omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämätilille.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2016	2015
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	2 643	3 422
Toimintakulut	-2 703	-2 918
Toimintakate	-60	504
Rahoitustuotot ja -kulut	-2	-3
Korkotuotot	0	0
Muut rahoitustuotot	0	0
Korkokulut	0	0
Muut rahoituskulut	-2	-3
Vuosikate	-62	501
Poistot ja arvonalennukset	0	0
Tilikauden tulos	-62	501
Rahastojen lisäys (-)	-501	0
Rahastojen vähennys (+)	115	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-448	501

Tuloslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut %	97,8 %	117,3 %

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2016	2015
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus		
Vuosikate	-62	501
Tulorahoituksen korjauserät	0	0
Toiminnan rahavirta	-62	501
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1	0
Investointien rahavirta	-1	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-63	501
Rahoitustoiminnan kassavirta		
Antolainauksen muutokset	-400	0
Antolainasaamisten lisäykset	-400	0
Lainakannan muutokset	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0
Oman pääoman muutokset	-21	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-89	258
Saamisten muutos	-22	165
Korottomien velkojen muutos	-67	93

Rahoituksen rahavirta	-510	258
Rahavarojen muutos	-572	759
Rahavarojen muutos	-572	759
Rahavarat 31.12.	1 267	1 839
Rahavarat 1.1.	1 839	1 080

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2016	2015
Kassan riittävyys pv	149	230

Vastaavaa	2016	2015	Vastattavaa	2016	2015
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	844	443	OMA PÄÄOMA	1 788	1 871
Aineettomat hyödykkeet	0	0	Peruspääoma	467	488
Aineelliset hyödykkeet	0	0	Ed. kauden tilikauden yli-/alijäämä	1 383	882
Sijoitukset	444	443	Tilikauden yli-/alijäämä	-448	501
Osakkeet ja osuudet	444	443	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	3 546	3 172
Antolainasaamiset	400	0	Muut toimeksiantojen varat	3 546	3 172
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	3 546	3 172	VIERAS PÄÄOMA	474	541
Muut toimeksiantojen varat	3 546	3 172	Lyhytaikainen	474	541
VAIHTUVAT VASTAA- VAT	1 418	1 968	Ostovelat	195	299
Saamiset	152	130	Muut velat	32	0
Lyhytaikaiset saamiset	152	130	Siirtovelat	247	241
Myyntisaamiset	0	0	VASTATTAVAA	5 808	5 583
Muut saamiset	32	42			
Siirtosaamiset	24	88			
Rahat ja pankkisaamiset	1 267	1 839			
VASTAAVAA	5 808	5 583			

Kainuun liiton kokonaistulot ja –menot 2016

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	2 643	Toimintakulut	-2 703
Korkotuotot	0	Korkokulut	-2
Muut rahoitustuotot	0	Muut rahoituskulut	0
Kokonaistulot yhteensä	2 643	Kokonaismenot yhteensä	-2 705

Täsmäytys:

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 2643 – 2705 = -62

Rahoituksen rahavirta – Rahavarojen muutos = -510 + 572 = 62

3. TOTEUMAVERTAILU

3.1 Edunajaminen

Edunajamisen tilanteesta maakuntajohtaja on raportoinut maakuntahallitusta osana maakuntajohtajan tilannekatsauksia. Hankekohtaista edunvalvontaa on seurannut liiton johtoryhmä. Maakuntahallitus on voinut siten jatkuvasti arvioida edunajamisen tilannetta ja tuloksia sekä linjata toimintaa.

Edunajamistehtävistä menestyksellisin oli Suomi 100 -juhlavuoteen liittyen kansallispuiston perustamispäätös Suomussalmen Hossaan. Päätös sai erityisen suurta kansainvälistä huomiota ja synnytti hyvän tilaisuuden matkailun kansainvälistämiselle.

Kansainvälinen toiminta

Toimintavuonna korostui vuosien 2016 ja 2017 Barentsin alueneuvoston puheenjohtajuuteen liittyvät kokoukset ja tehtävät. Liiton kansainvälistä toimintaa on koordinoanut maakuntajohtajan vetämä kv-tiimi, Senkin toiminnassa Barentsin alueneuvoston puheenjohtajuus sai merkittävimmän osan ja tiimiä laajennettiin Barents-tiimiksi ottamalla mukaan jäseniä myös sidosryhmistä. Vuoden 2016 merkittävimmät uudistukset kansainvälisessä toiminnassa olivat englannin ja venäjän kielisten verkkosivujen valmistuminen. Kainuun liitto edelleen toteutti aluekehitysviranomaisen kansainväliseen rooliin kuuluvaa jatkuvaa kansainvälistä toimintaa, joka liittyy liiton perustehtäviin.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto

Maakunnan pysyvä edustus Brysselissä on hoidettu Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kautta, jonka toimintaan osallistuu seitsemän maakuntaa. Kainuun edustajana toimiston työvaliokunnassa oli Jouni Ponnikas ja ohjausryhmässä Pentti Malinen.

Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi kainuulaisten tahojen kansainvälistä toimintaa (ns. kotipesätoiminta). Kainuu liitto jatkoi Europe Direct –tiedotuspisteen toimintaa liiton tiloissa vuonna 2016 ja sai tähän EU:n tukirahoitusta.

Kansainvälisissä verkostoissa toimiminen

Kainuun liiton EU-alueen sisäistä ja sopimukseen perustuvaa yhteistyötä tehdään pääsääntöisesti eri järjestöjen ja verkostojen kautta. Näistä keskeisimmät olivat:

1. Barentsin alueyhteistyö

Kainuun liitto osallistui v. 2016 Barentsin aluehallintojen väliseen yhteistyöhön alueneuvoston, aluekomitean ja näiden työryhmien puheenjohtajana. Myös Barentsin alueellisen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä Kainuulla oli vetovastuu.

Kainuu toteutti onnistuneesti puheenjohtajuusohjelmaansa organisoimalla vastuutehtäviä aikaisempaa laajemmalle joukolle sekä rekrytoimalla henkilöitä myös eri sidosryhmistä Barents-työryhmiin. Puheenjohtajuuskauden keskeisenä toimintatavoitteena oli tehostaa Barents-toimintaa viestintää parantamalla ja uusia toimintatapoja vahvistamalla (erilaiset kokouskäytännöt). Kainuun liitto sain ulkoasianministeriön IBA-rahoitusta Barentsin alueiden rahoituslähteiden ja projektivalmistelun aktivointiin; hanke toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Kajaanin ammattikorkeakoulun kanssa.

2. Venäjä-yhteistyö

Venäjän alueille suuntautuvassa poliittisessa yhteistyössä keskeinen foorumi oli Euregio Karelian toiminta (Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Karjalan Tasavalta). Sen pohjana on vuonna 2014 hyväksytty yhteinen asiakirja ”Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020”. Kainuun liiton omaa Venäjä-strategian toimeenpanoa koordinoiva työryhmä toimii Kainuun liiton vetovastuulla. Kainuun liitto valmistautui rahoituskauden 2014–2020 ENI CBC -ohjelman käynnistämiseen. Kainuun liittoon rekrytoitiin uusi Venäjä- ja kv.asioiden vastuhenkilö Katja Sukuvaara.

3. NSPA -verkosto

Kainuun liitto osallistui Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden verkoston (Northern Sparsely Populated Areas) toimintaan. Sen keskeinen tavoite on EU:n harvaan asuttujen alueiden EU:n erityistuen asema ja sen vahvistaminen. Vuoden 2016 keskeinen toimenpide oli OECD:n toteuttama aluetutkimushanke, jonka raportit käytännössä valmistuivat vuoden lopulla. Hankkeella haettiin kansainvälistä näkökulmaa pohjoisen, harvaan asutun alueen olosuhteista ja mahdollisuuksista tulevaa EU-rahoituskautta varten.

3.2 Elinkeinot ja aluekehitys

Maakuntaohjelman toteutus

Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma ovat lakisääteisen aluesuunnittelun ja -kehittämisen keskeisimmät välineet. Kainuussa maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma on yhdistetty yhdeksi *Kainuu-ohjelmaksi*, jonka maakuntavaltuusto on hyväksynyt 16.6.2014. Kainuun aluekehittämistä koskevat alueelliset tavoitteet ja niiden mittarit on hyväksytty osana tätä Kainuu-ohjelmaa. Aluekehitysviranomaisena Kainuun liitto seuraa ja ennakoii tavoitteiden saavuttamista ja laajemminkin aluekehitystä. Tehtävää varten toimii erityinen ennakointi- ja seurantar ryhmä, jonka vetäjänä toimii aluekehitysasiantuntija Jouni Ponnikas. Kainuun liitto ylläpitää *kuiskintaa.fi* -ennakointiportaalia, johon Kainuun kehitystä koskevat tilasto- ja ennakointitiedot sekä niistä tehdyt analyysit ja keskustelut kootaan. Varsinainen maakuntaohjelman seurantaraportti hyväksyttiin hallituksessa vuoden 2016 alussa ja MDI:n tekemä väliarviointi valmistui marraskuussa 2016 (ks. *kuiskintaa.fi*). Seurannan ja arvioinnin perustella maakuntaohjelma on toteutumassa hyvin.

Aluekehityksen ennakointi on Kainuu-ohjelman tavoitteiden toteutumisen aktiivista seurantaa sekä EU-ohjelmien toteutuksen ja vaikuttavuuden arviointia. Liitto on hankkinut maakunnallisen ennakointi-

ja seurantatehtävän tarvitsemat aluetilasto- ja paikkatiedot ja tekee yhteistyötä kuntien, ELY -keskuksen, Kainuun Edun ja muiden kehittämistyötä tekevien toimijoiden kanssa.

Elinkeinot ja aluekehitys -yksikön toiminnalliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Uuden yksikön työ on käynnistynyt ilman suurempaa kitkaa kaikilla osa-alueilla. Eläkkeelle siirtymisten takia rekrytoitiin yksikköön uusi kehityspäällikkö ja erityisasiantuntija vuoden 2016 lopussa. Rahoitusprosessit ja asioiden valmistelu liiton omassa hanketiimissä ja asiantuntijoilla laajennetussa MYR:n sihteeristössä toimii sujuvasti. Yksikön oman tuotannon hankkeet on ajettu jo aiemmin alas ja toiminnassa on keskitytty rahoittamaan ulkopuolisten hakemia hankkeita; erityisen aktiivisessa käytössä on ollut uusi AIKO-rahoitus (jaettavissa oli 206 000 € vuonna 2016). Liitto aloitti valtuustoaloitteen pohjalta myös uuden oman muuttajakoordinaatiota tukevan hankkeen suunnittelun loppuvuodesta 2016.

Maakuntaohjelman toimeenpano toteutui suunnitellusti ja toimeenpanosuunnitelman (TOPSU) rooli on korostunut ohjelman ”ikääntyessä”. Vuoden 2016 syksyllä laadittu TOPSU on aiempaa kokonaisvaltaisempi ja relevantimpi. Toimeenpanosuunnitelma on lyhyen tähtäimen tahdonilmaus, joka on tarkoitettu koko maakunnalle ja sitä sovelletaan ottaen huomioon alueelliset sekä paikalliset erityispiirteet. Strategian luonne on ohjaava ja uusia mahdollisuuksia etsivä – se on ennen kaikkea aluelähtöinen strategia, joka toisaalta suuntaa ja keskittää valintoja, mutta toisaalta se pyrkii myös säilyttämään reagointiherkkyyden erilaisiin uusiin avauksiin. Uusina näkökulmina ovat nousseet mukaan enakoivan rakenneuutoksen näkökulma ja resilienssin parantaminen sekä kasvuhakuisuus.

Ennakoivalla kehittämisenäkemyksellä ja rakennemuutoksen ennakoivalla huomioimisella sekä ajantasaisella toimeenpanosuunnitelmalla luodaan toisaalta valmiuksia rahoittaa nopeasti valmiita hankkeita ja toisaalta pidetään yllä valmiutta tarttua nopeasti avautuviin uusiin kehittämismahdollisuuksiin – tulevatpa ne miltä suunnalta tahansa. Tällä maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) hyväksymällä suunnitelmalla luodaan myös valmiuksia koota laajasti eri rahoituslähteitä kainuulaisten hankkeiden, hankekokonaisuuksien ja alueiden välisten yhteishankkeiden taakse. Tässä työssä Kainuun liiton johtama MYR:n sihteeristö on ottanut vahvan, onnistuneen roolin.

Mukana TOPSU:n valmistelussa ovat olleet Kainuun ELY-keskus ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Kainuun liitto kiersi myös Kainuun kunnat keväällä ja kesällä 2016, jolloin saatiin esityksiä kuntien strategisista linjauksista. Lisäksi pyydettiin laajasti hanke-ehdotuksia Kainuu-ohjelman toimeenpanoon kesän 2016 aikana.

Elinkeinopolitiikka ja EU-ohjelmien toimeenpanon organisointi sekä hankerahoitus

Maakunnallista elinkeinopolitiikkaa on toteutettu tiiviinä sidosryhmäyhteistyönä siten, että maakuntaohjelman toimeenpanossa on vahvistettu ennakoivaa otetta. Tärkeänä kumppanina yritysrajoitettuna on ollut erityisesti Kainuun Etu Oy, KAMK, KAO ja CEMIS-Oulu sekä Kajaanin yliopistokeskus. Kainuun liiton tehtävänä aluekehityslain mukaisesti on organisoida ohjelmien toimeenpano; toteuttaa yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa suuralueen rakennerahasto-ohjelmaa. Teknisen tuen käytöstä Pohjois-Suomen maakunnan liitot ovat tehneet keskinäisen sopimuksen, jonka mukaan suuralueelle yhteisiä tehtäviä hoitaa ja koordinoi Lapin liitto. Kainuun liitto on sopeuttanut raken-

nerahastojen hallinnointitehtävät (välittävän viranomaisen tehtävä) uuden ohjelmakauden määrittelemään teknisen tuen määrään.

Kainuun liitto saa siis valtiolta vuosittain noin 3 milj. € EU-rahoitusta (ml. valtion rahoitus), jonka päätöksentekoa ja käyttöä ohjaa rahoituslaki. Liiton omasta budjetista rahoitettiin joidenkin hankkeiden omarahoituksia. Lisäksi käytössä on ollut uusi AIKO-rahoitus, entisen maakunnan kehittämisrahan rippeet ja Kainuun tulevaisuusrahaston pääoma.

Rakennerahasto-ohjelmakauden 2014–2020 käynnistämisessä oli ongelmia. Vieläkään EURA2014-järjestemässä eivät kaikki toiminnot ole käytettävissä mm. varmennukset/raportointi. Kainuun liitto on vuoden 2014–2016 aikana rahoittanut 20 hanketta, joista 5 on ylimaakunnallisia (joihin on sidottu 4,9 milj. €), kokonaisvaraus hankkeille on 10,6 milj. €.

Kainuun liitolla oli vuonna 2016 käytettävissä kansallista AIKO -rahoitusta 206 000 €, josta rahoitettiin 7 hanketta (rahoitusta sidottiin 105 658 €). AIKO-rahoitus kohdentui pääasiassa uusiin avauksiin ja haastavien rahoitushakemusten valmisteluun, joilla haettiin kilpailtua rahoitusta komission suorarahoitushankkeista.

Kainuun liitolla on jatkuva haku, jolla pyritään vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja palvelemaan mahdollisimman tehokkaasti hankehakijoita. Jatkuva haku on todettu erityisen toimivaksi pienimuotoisten, uusia avauksia hakevien AIKO-hankkeiden rahoituksessa.

Kainuun liitolla on jatkuva haku, jolla pyritään vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja palvelemaan mahdollisimman tehokkaasti hankehakijoita.

Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) ja raja-alueohjelmien (ENI) ohjelmat

Euroopan Unionissa alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan ja rahoitetaan EU-ohjelmakaudella 2014–2020 EAY- ja ENI-ohjelmilla. Vuosi 2016 oli ohjelmakausien välivuosi; Kainuun liitto osallistui em. ohjelmatoteutukseen seuraavasti:

- osallistumalla Karelia CBC-ohjelman valmisteluun ja hankeideoiden aktivointiin
- osallistumalla uuden ohjelmakauden Pohjoisen Periferian -ohjelman (NPA) hallintoon
- toimimalla partnerina Interreg-hankkeissa

EU:n erillisohjelmia Kainuun liitto ei ole suoraan toteuttanut. Liitto on sen sijaan ollut mukana aluekehitysviranomaisen roolissa hankkeissa, jossa rahoituksen ehtona on alueviranomaisen sitoutuminen.

3.3 Alueidenkäyttö

Kainuun liiton tehtävänä on huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. Maakuntavaltuuston 1.6.2015 päätöksen mukaisesti Kainuussa on käynnissä maakuntakaavan laatiminen kokonismaakuntakaavan tarkistamiseksi. Kainuun kokonismaakuntakaavan tarkistaminen eteni suunnitellusti vuonna 2016. Maakuntahallitus hyväksyi maakuntakaavan tarkistamisen Osallistumis- ja arviointisuunnitelman 13.6.2016 sekä Lähtökohdat ja tavoitteet -raportin 24.10.2016. Useita kaavan tarkistamiseen liittyviä selvityksiä käynnistettiin. Tuulivoima-

maakuntakaava oli ympäristöministeriössä vahvistettavana. Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava sai lainvoiman.

Liikennejärjestelmää koskevaan edunvalvontaan osallistuttiin neuvotteluihin, muistioihin ja lausunnoin sekä laatimalla selvitys Kajaanin lentoaseman lentoliikenteen jatkoyhteyksien kehittämisestä. Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategiaa koskeva esiselvitys valmistui ja varsinainen strategian laadinta käynnistyi maakuntahallituksen päätöksellä 22.8.2016. Osallistuttiin Itä- ja Pohjois-Suomen yhteiseen lentoliikenteen kehittämishankkeeseen sekä Nopeat Itäradat neuvottelukunnan toimintaan.

Viranomaistoimintaa toteutettiin neuvotteluihin ja lausunnoin. Alueidenkäyttö osallistui biotuotetehdashanketta varten perustetun KaiCell Fibers -yrityksen toimintaan ja sen kehittämiseen. Yritys raportoi toiminnastaan maakuntahallitukselle vähintään neljännesvuosittain.

3.4 Hallintopalvelut

Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain johtoryhmässä ja raportoidaan säännöllisesti maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle. Maakuntahallitus on käsitellyt talousarvion toteutumista kokouksissaan neljä kertaa ja maakuntavaltuusto kaikissa kolmessa kokouksessaan.

Kehityskeskustelut ja henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnit tehdään vuosittain. Vastuualueella on käyty koko vastuualueen henkilöstön kanssa. Vuoden aikana laaditaan henkilöstön koulutussuunnitelma ja kannustetaan henkilöstöä työhön liittyvän ammattitaidon ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Maakuntahallitus hyväksyi koulutussuunnitelman helmikuussa. Koulutusten osalta tavoite on, että henkilöstö osallistuu koulutuksiin useammin kuin vuonna 2015 (mittarina eTyöpöydän ”Henkilöstöraporttien koulutusosio”). eTyöpöydän raportti näyttää enemmän koulutuksiin osallistumisia kuin vuonna 2015. Koulutuksellisiin tilaisuuksiin on kuitenkin osallistuttu myös virka-/työmatkahakemuksilla sekä ilman erillistä määräystä esim. ½-1 pv atk-koulutuksiin paikan päällä.

Henkilöstösuunnitelman osana mahdollistetaan vuorotteluvapaan käyttö ja työajan joustot. Vuorotteluvapaalle ei kuitenkaan hakenut kukaan, yksittäisissä tapauksissa esimiehet myönsivät lupia etätyöskentelypäiviin. Myös vapautuvien tehtävien osalta tavoitteena oli tehdä uudelleenjärjestelyjä. Tämä toteutettiin yhden henkilön eläköitymisen ja yhden osa-aikaeläköitymisen yhteydessä.

Tasa-arvosuunnitelman laadinta oli tavoitteena, mutta se jäi toteutumatta.

3.5 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kainuun liiton toimintakuluja vuodelle 2016 budjetoitiin 2 615 729 euroa ja toteutuneet toimintakulut olivat 2 703 038 euroa. Suurin menoerä olivat henkilöstökulut 1 471 185 euroa, jotka alittuivat budjettiin nähden 4 349 euroa. Muita suurimpia menoeriä olivat palvelujen ostot 938 021 euroa, jotka ylittivät budjettiin nähden 4 238 euroa.

Toimintatuottoja budjetoitiin 2 615 729 euroa ja toteutuneet toimintatuotot olivat 2 642 763 euroa. Kainuun kunnat maksoivat liitolle jäsenmaksuja 2 456 194 euroa.

Kainuun liiton muut toimintatuotot muodostuvat lähinnä EAKR -ohjelmityön teknisestä tuesta, Suomi 100 -hankkeen valtionavusta, Europe Direct -tiedotuspisteen tuesta, TEM:n tuki Barents-foorumin järjestelyihin sekä Kainuun maakuntaudistuksen muutosjohtajan toimintakuluihin sovituista maksuosuuksista sotelta, elylytä ja te-toimistolta.

Varsinainen toiminta katettiin lähes täysimääräisesti jäsenkuntien jäsenmaksuosuuksilla. Liiton hallinnoimat hankkeet eivät ole liiton jäsenkuntien maksuosuuksilla katettua toimintaa omarahoitusosuutta lukuun ottamatta. Hankkeista syntyneet menot katetaan EU-tuella, kansallisella tuella sekä hankkeiden omilla tuilla.

Toimintakatteeksi muodostui -60 276 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä -1 782 euroa, joten vuosikatteeksi muodostui 62 058 euroa. Liitolla ei ollut suunnitelman mukaisia poistoja.

Tilikauden tulokseksi muodostui -62 058 euroa. Tilikauden yli-/alijäämä on - 448 378,29 euroa. Liiton maksuvalmius on ollut hyvä. Kassan riittävyys oli 149 päivää, edellisenä vuonna 230 päivää. Taseen loppusumma oli 5 807 744 euroa (vuonna 2015 se oli 5 583 484 euroa). Eroa edellisestä vuodesta 224 260 euroa. Taseessa keskeiset muutokset edelliseen vuoteen ovat antolaina KaiCell Fibers Oy:lle, EAKR-varojen lisääntyminen ja vuoden 2015 ylijäämän siirto Kainuun tulevaisuusrahaston pääomaksi.

Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	Talousarvio €	Toteutuma €	Poikkeama %
Toimintatuotot	2 615 729,00	2 642 762,50	101,0
Myyntituotot	2 456 194,00	2 456 193,72	100,0
Tuet ja avustukset	159 535,00	66 735,09	41,8
Muut toimintatuotot	0	119 834,69	
Toimintakulut	-2 615 729,00	-2 703 038,06	103,3
Henkilöstökulut	-1 475 596,00	-1 471 185,40	99,7
Palvelujen ostot	-933 783,00	-938 020,90	100,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-51 850,00	-56 346,21	108,7
Avustukset	-2 000,00	-130 097,09	6504,9
Muut toimintakulut	-152 500,00	-107 388,46	70,4
Toimintakate	0	-60 275,56	
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-1 782,35	
Korkotuotot	0	0	
Muut rahoitustuotot	0	15,37	
Muut rahoituskulut	0	-1 797,72	
Vuosikate	0	-62 057,91	
Poistot	0	0	
Tilikauden tulos	0	-62 057,91	
Tilikauden yli-/alijäämä	0	-448 378,29	

***Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta vastualueittain
HUOM! vertailut eivät sisällä projekteja.***

TALOUSARVION TOTEUTUMA TILIKAUDELLE 1.1.-31.12.2016			
	TP 2016	TA 2016	%
Myyntituotot	2 456 194	2 456 194	100,0 %
Tuet ja avustukset	66 735	159 535	41,8 %
Muut toimintatuotot	119 833	0	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 642 762	2 615 729	101,0 %
Henkilöstökulut	-1 471 185	-1 475 597	99,7 %
Palvelujen ostot	-938 021	-933 783	100,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-56 346	-51 850	108,7 %
Avustukset	-130 097	-2 000	6504,9 %
Muut toimintakulut	-107 389	-152 499	70,4 %
TOIMINTAKULUT	-2 703 038	-2 615 729	103,3 %
TOIMINTAKATE	-60 276	0	
Rahoitustuotot ja kulut	-1 782	0	
VUOSIKATE	-62 058	0	
TILIKAUDEN TULOS	-62 058	0	

ALUEKEHITYKSEN TOTEUTUMA 1.1.-31.12.2016			
	TP 2016	TA 2016	%
Myyntituotot		0	
Tuet ja avustukset	25 817	20 000	
Muut toimintatuotot	3 139	0	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	28 956	20 000	144,8 %
Henkilöstökulut	-492 693	-621 749	79,2 %
Palvelujen ostot	-155 786	-121 950	127,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 902	-26 300	75,7 %
Avustukset	-67	0	
Muut toimintakulut	-8 050	-7 000	115,0 %
TOIMINTAKULUT	-676 498	-776 999	87,1 %
Rahoitustuotot ja kulut		0	
TILIKAUDEN TULOS	-647 542	-756 999	85,5 %

ALUEIDENKÄYTÖN TOTEUTUMA 1.1.-31.12.2016			
	TP 2016	TA 2016	%
Myyntituotot		0	
Tuet ja avustukset	-19 540	0	
Muut toimintatuotot	3 444	0	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-16 096	0	
Henkilöstökulut	-248 273	-252 822	98,2 %
Palvelujen ostot	-91 474	-112 400	81,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 740	-6 050	45,3 %
Avustukset			
Muut toimintakulut	-815	-3 600	22,6 %
TOIMINTAKULUT	-343 302	-374 872	91,6 %
Rahoitustuotot ja kulut			
TILIKAUDEN TULOS	-359 398	-374 872	95,9 %

HALLINTOPALVELUIDEN TOTEUTUMA 1.1.-31.12.2016			
	TP 2016	TA 2016	%
Myyntituotot		0	
Tuet ja avustukset	6 458	0	
Muut toimintatuotot	49 782	6 300	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	56 240	6 300	892,7 %
Henkilöstökulut	-494 693	-445 297	111,1 %
Palvelujen ostot	-308 316	-277 400	111,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 954	-19 000	141,9 %
Avustukset	-3 230	-2 000	161,5 %
Muut toimintakulut	-91 275	-129 500	70,5 %
TOIMINTAKULUT	-924 468	-873 197	105,9 %
Rahoitustuotot ja kulut	8	0	
TILIKAUDEN TULOS	-868 220	-866 897	100,2 %

LUOTTAMUSHENKILÖHALLINNON TOTEUTUMA 1.1.-31.12.2016			
	TP 2016	TA 2016	%
Myyntituotot	2 456 194	2 456 194	100,0 %
Tuet ja avustukset		0	
Muut toimintatuotot		0	
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	2 456 194	2 456 194	100,0 %
Henkilöstökulut	-52 567	-48 300	108,8 %
Palvelujen ostot	-399 727	-310 873	128,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 350	-500	270,0 %
Avustukset	0	0	0,0 %
Muut toimintakulut	-5 755	-12 400	46,4 %
TOIMINTAKULUT	-459 399	-372 073	123,5 %
Rahoitustuotot ja kulut		0	
TILIKAUDEN TULOS	1 996 795	2 084 121	95,8 %

4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Kainuun liiton tuloslaskelma 31.12.2016 ja 31.12.2015

	TP2016	TP2015
Myyntituotot	0,00	28 470,34
Kuntien maksuosuudet	2 456 193,72	2 558 335,92
Tuet ja avustukset	66 735,09	833 918,06
Muut tuotot	119 833,69	1 304,14
TOIMINTATUOTOT	2 642 762,50	3 422 028,46
Henkilöstökulut	-1 471 185,40	-1 561 052,16
* <i>palkat</i>	-1 165 192,18	-1 244 352,39
* <i>eläkekulut</i>	-266 147,31	-277 399,59
* <i>muut henkilösivukulut</i>	-39 845,91	-39 300,18
Palvelujen ostot	-938 020,90	-977 360,54
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-56 346,21	-71 278,81
Avustukset	-130 097,09	-118 609,10
Vuokrat	-89 184,20	-112 160,39
Muut toimintakulut	-18 204,26	-77 069,00
TOIMINTAKULUT	-2 703 038,06	-2 917 530,00
TOIMINTAKATE	-60 275,56	504 498,46
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 782,35	-3 378,08
* <i>korkotuotot</i>	0,00	5,98
* <i>muut rahoitustuotot</i>	15,37	25,41
* <i>muut rahoituskulut</i>	-1 797,72	-3 409,47
VUOSIKATE	-62 057,91	501 120,38
Poistot ja arvonalentumiset	0,00	0,00
TILIKAUDEN TULOS	-62 057,91	501 120,38
Rahastojen muutokset	-386 320,28	
TULOSLASKELMA	-448 378,29	501 120,38

Kainuun liiton rahoituslaskelma 31.12.2016 ja 31.12.2015

	2016	2015
Vuosikate	-62 057,91	501 120,38
* Satunnaiset erät		
* Tulorahoituksen korjauserät	25,50	
** Toiminnan rahavirta	-62 032,41	501 120,38
* Investointimenot	-1 275,00	
* Rahoitusosuudet investointimenoihin		
* Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovut	625,00	
** Investointien rahavirta	-650,00	
*** TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-62 682,41	501 120,38
* Antolainasaamisten lisäykset	-400 000,00	
* Antolainasaamisten vähennykset		
* Antolainauksen muutokset		
* Pitkäaikaistenlainojen vähennys		
* Lyhytaikaisten lainojen muutos		-0,12
** LAINAKANNAN MUUTOKSET		-0,12
* OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET	-20 602,28	
* TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUT	0,20	
* VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS		
* SAAMISTEN MUUTOS	-22 315,38	164 643,18
* KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	-66 705,10	93 165,14
** Muut maksuvalmiuden muutokset	-89 020,28	257 808,32
*** RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-509 622,56	257 808,20
**** RAHAVAROJEN MUUTOS	-572 304,97	758 928,58
* Rahavarat 31.12.	1 266 533,83	1 838 838,80
* Rahavarat 1.1.	1 838 838,80	1 079 910,22
** RAHAVAROJEN MUUTOS	-572 304,97	758 928,58
***** Raporttiero	0,00	

Kainuun liiton tase 31.12.2016 ja 31.12.2015

<u>VASTAAVA</u>	2016	2015	<u>VASTATTAVAA</u>	2016	2015
<u>PYSYVÄT VASTAAVAT</u>			<u>OMA PÄÄOMA</u>		
Sijoitukset			2000 Peruspääoma	-467 268,63	-487 870,91
1208 Muut osakkeet ja osuudet	443 692,49	443 067,99	<u>Peruspääoma yht.</u>	-467 268,63	-487 870,91
1238 Antolainasaamiset yrityksiltä	400 000,00				
<u>Sijoitukset yht.</u>	843 692,49	443 067,99	2015 Kainuun tulevaisuusrahasto	-386 320,38	0,00
<u>PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.</u>	843 692,49	443 067,99	<u>Muut omat rahastot</u>	-386 320,38	0,00
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>			<u>Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)</u>		
1460 Muut toimeksiantojen varat			2040 Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)	-1 382 997,78	-881 877,40
EU-tukien toimeksiannot yht.	3 545 664,01	3 172 039,10	2050 Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.</u>	3 545 664,01	3 172 039,10	TILIKAUDEN TAPPIO/VOITTO	448 378,29	-501 120,38
<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>			<u>OMA PÄÄOMA YHT.</u>	-1 788 208,50	-1 870 868,69
Saamiset			<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>		
Lyhytaikaiset saamiset			2300 Valtion toimeksiannot yht.	-3 545 664,21	-3 172 039,10
Myyntisaamiset			<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.</u>	-3 545 664,21	-3 172 039,10
1740 Myyntisaamiset muilta	95 894,12	250,00	<u>VIERAS PÄÄOMA</u>		
1808 Arvonlisäverosaamiset			<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>		
1810 Muut saamiset	31 582,93	41 752,88	2510 Lainat ja rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
1821 Muilta	24 376,56	87 535,35	yht.		
Muut siirtosaamiset yht.	24 376,56	87 535,35	OSTOVELAT		
Lyhytaikaiset saamiset yht.	151 853,61	129 288,23	2549 Ostovelat muille	-194 342,17	-298 620,33
Rahat ja pankkisaamiset			<u>Ostovelat yht.</u>	-194 342,17	-298 620,33
1900 Rahat ja pankkisaamiset yht.	1 266 533,83	1 838 838,80	2555 Muut velat	-32 343,94	-561,07
<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.</u>	1 418 387,44	1 968 377,03	<u>Siirtovelat</u>		
<u>VASTAAVAA YHTEENSÄ</u>	5 807 743,94	5 583 484,12	Siirtyvät korot		
			Siirtyvät korot muille	-1 700,84	-3 356,56
			2570 Siirtyvät korot yht.	-1 700,84	-3 356,56
			Lomapalkkajaksotus		
			Lomapalkkajaksotus	-222 801,00	-237 666,00
			2580 Lomapalkkajaksotus yht.	-222 801,00	-237 666,00
			Muut siirtovelat		
			Lyhytaikaiset muut siirtovelat muille	0,00	0,00
			Ammattiyhdistysjäsenmaksut	-382,74	-461,58
			Tapaturmavakuutusmaksut	0,00	89,21
			KuEL-/työntekijät	-6 172,17	0,00
			KuEL-maksut palkkaperusteinen	-16 128,37	0,00
			2588 Muut siirtovelat yht.	-22 683,28	-372,37
			2575 Siirtovelat muille yht.	-247 185,12	-241 394,93
			<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>	-473 871,23	-540 576,33
			<u>VIERAS PÄÄOMA YHT.</u>	-473 871,23	-540 576,33
			<u>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</u>	-5 807 743,94	-5 583 484,12

Jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2016

JÄSENKUNTIEN MAKSUOSUUSLASKELMA VUODELLE 2016 v. 2014 ASUKASLUVUN PERUSTEELLA

Kunta	Asukasluku vuonna 2013	Asukasluku vuonna 2014	Mak- suosuus 2015 euroa	Mak- suosuus 2016 euroa	Muutos euroa	%:ia koko maksu- osuus- desta
Hyrnsalmi	2 565	2 490	82 052	80 347	-1 705	3,3 %
Kajaani	37 868	37 791	1 211 367	1 219 433	8 066	49,6 %
Kuhmo	9 104	8 950	291 230	288 797	-2 433	11,8 %
Paltamo	3 620	3 564	115 801	115 003	-798	4,7 %
Puolanka	2 878	2 824	92 065	91 124	-941	3,7 %
Ristijärvi	1 427	1 416	45 649	45 691	43	1,9 %
Sotkamo	10 659	10 598	340 973	341 974	1 002	13,9 %
Suomus- salmi	8 661	8 486	277 058	273 825	-3 234	11,1 %
Vaala			102 142		-102 142	0,0 %
Yhteensä	79 975	76 119	2 585 336	2 456 194	-102 142	100 %

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

3. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

3.1 Kuntayhtymän tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa pysyvien vastaavien liitetiedot.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Kainuun liitolla ei ole vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuus: saamiset on merkitty taseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon.

2. Tuloslaskelma ja tase ovat kuntajaoston ohjeiden mukaisia. Niiden esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä.

3. Tilinpäätös ei sisällä edelliseen tilikauteen liittyviä oikaisuja.
4. Tilinpäätös on vertailukelpoinen edellisen tilikauden kanssa.
5. Tilinpäätös ei sisällä edelliseen tilikauteen kohdistuvia tuottoja, kuluja tai virheiden korjauksia.
6. Taseen yksittäiset erät eivät sisällä useisiin tase-eriin kuuluvia tietoja.
7. Tilinpäätökseen ei sisälly ulkomaanrahan määräisiä saamisia, velkoja tai muita sitoumuksia

3.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet:

Kainuun liitto kuntayhtymään ei kuulu konsernia muodostavia yhteisöjä.

4. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

8. Toimintatuotot kuntayhtymän määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina:

LIITETIETO 8	2016	2015
Vastuualueet:		
Elinkeinot ja aluekehitys	45 839,00	316 893,62
Alueidenkäyttö	16 096,00	274 095,56
Elinkeinopolitiikka ja hankkeet		237 341,32
Hallintopalvelut	2 572 471,00	2 588 721,56
YHTEENSÄ	2 588 567,00	3 417 052,06

9. Kainuun liitolla ei ole verotuloja
10. Kainuun liitolla ei ole valtionosuustuloja
11. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyviä erä ei ole
12. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista:

Poiston alaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen käytetään ennalta laadittua maakuntavaltuuston 17.12.2012 hyväksymää poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Kainuun liitolla ei ole tilivuoden 2016 aikana poiston alaista pysyvien vastaavien omaisuutta.

Poistoajat on määritelty erikseen 31.12.2012 hankittujen pysyvien vastaavien ja erikseen 1.1.2013 alkaen hankittavien pysyvien vastaavien omaisuuserien osalta.

Poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

PYSYVIEN VASTAAVIEN JA MUIDEN PITKÄVAIKUTTEISTEN MENOJEN POISTOSUUNNITELMA

Poistotapa				
T= tasapoisto				
J= jäännösarvopoisto				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	Poistoaika	Poistoaika	Poistotapa	
	31.12.2012	31.12.2013		
Aineettomat oikeudet				
Tietokoneohjelmistot	3	3	T	
Tietokoneohjelmistot	5	3	T	
Muut aineettomat oikeudet	5	5	T	
Muut pitkävaikutteiset menot				
Perustamis- ja järjestelymenot	5	3	T	
Tutkimus- ja kehittämismenot	3	3	T	
Vuokrahuoneistojen perusparannukset	5	3	T	
Vuokrahuoneistojen perusparannukset	10	3	T	
Muut pitkävaikutteiset menot	5	3	T	
Ennakkomaksut	ei poistoa	ei poistoa		

AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	ei poistoa		
Rakennukset ja rakennelmat				
Asuinrakennukset	30	30	T	
Sairaalarakennukset	35	30	T	
Hallinto- ja toimistorakennukset	30	30	T	
Huolto- yms. Rakennukset	30	20	T	
Kehitysvammahuollon rakennukset	30	30	T	
Vapaa-ajan rakennukset	20	20	T	
Muut rakennukset ja rakennelmat	20	20	T	
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Puhelinkeskukset ja telelaitteet	10	10	T	
Kulunvalvonta ja -ohjauslaitteet	10	10	T	
Muut kiinteät laitteet	5	5	T	
Muut kiinteät laitteet	7	7	T	
Muut kiinteät laitteet	9	9	T	
Muut kiinteät laitteet (paikoitukset, käytetty aiemmin) (20)		15	T	
Kuljetusvälineet				
Henkilö- ja pakettiautot	5	5	T	
Trukit ja vaunut	7	7	T	
Lääkintälaitteet				
Röntgenlaitteet	5	5	T	
Röntgenlaitteet	7	7	T	
Röntgenlaitteet	9	9	T	
Laboratoriolaitteet	5	5	T	
Laboratoriolaitteet	7	7	T	
Laboratoriolaitteet	9	9	T	
Muut lääkintälaitteet	3	3	T	
Muut lääkintälaitteet	5	5	T	
Muut lääkintälaitteet	7	7	T	
Muut lääkintälaitteet	9	9	T	
Koneet ja kalusto				
ATK -laitteet ja toimistotarvikkeet	3	3	T	
ATK -laitteet ja toimistotarvikkeet	5	5	T	
Muut koneet, laitteet ja kalusto	3	3	T	
Muut koneet, laitteet ja kalusto	5	5	T	
Muut koneet, laitteet ja kalusto	7	5	T	
Muut aineelliset hyödykkeet				
Luonnonvarat	ei poistoa	ei poistoa		
Taide- ja arvoesineet	ei poistoa	ei poistoa		
Keskeneräiset työt	ei poistoa	ei poistoa		
Pysyvien vastaavien sijoitukset				
Osakkeet	ei poistoa	ei poistoa		

Investointiohjelman hyväksymisen yhteydessä päätetään poikkeavista Kirjanpito lautakunnan kunta- jaoston ohjeiden mukaisesti.

13. Kainuun liitolla ei ole tilivuoden 2016 aikana investointeja eikä poistonalaista pysyvien vastaavien omaisuutta.
14. Kainuun liiton tuottoihin ja kuluihin ei sisälly pakollisten varausten muutoksia.
15. Tuottoihin ja kuluihin ei sisälly olennaisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoittoja ja - tappioita.
16. Muihin rahoitustuottoihin ei sisälly olennaisia muista yhteisöistä saatuja tuottoja.
17. Kainuun liitolla ei ole poistoerojen muutoksia.

5. Tasetta koskevat liitetiedot

5.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

18. Kainuun liitto ei ole laskenut liikkeelle lainoja, eikä ole siten aktivoinut laskemisesta aiheutuneita kuluksi kirjaamattomia menoja ja pääoma-alennuksia.
19. Kainuun liitto ei ole tehnyt arvonorotuksia.
20. Hyödykkeiden hankintamenoon ei ole aktivoitu korkomenoja.
21. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti:

PYSYVÄT VASTAAVAT

LIITETIETO 21

Yritys 3000	Aineelliset	hyödykkeet	
Poistamaton hankintameno	Sijoitukset	Ennakko maksut	Yhteensä
1.1.2016	443 067,99	0,00	443 067,99
Lisäykset tilikauden aikana	1 275,00	0,00	1 275,00
Rahoitusosuudet tilikaudelle	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	1 925,50	0,00	1 925,50
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.2016	443 692,49	0,00	443 692,49
Arvonorotukset	0,00	0,00	0,00
Valmis käyttöomaisuus	443 692,49	0,00	443 692,49
Keskeneräinen käyttöomaisuus	0,00		0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	443 692,49	0,00	443 692,49
Olellaiset lisäpoistot	0,00	0,00	0,00
Käyttöomaisuus yhteensä 31.12.2016	443 692,49	0,00	443 692,49

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

22. Kainuun liitolla ei ole määrääviä omistusosuuksia tytäryrityksissä, yhdistyksissä ja säätiöissä.
23. Kainuun liitto kuntayhtymä ei ole jäsenenä muissa kuntayhtymissä.
24. Kainuun liitolla ei ole yhteisyhteisöjä eikä omistusyhteisöjä.

25. Tiedot vaihtuvien vastaavien saamisista - jaottelu pitkä- ja lyhytaikaisiin saamisiin. Kainuun liitolla ei ole pitkäaikaisia saamisia.

LIITETIETO 25		31.12.2016	31.12.2015
Lyhytaikaiset saamiset			
Muilta:			
Myyntisaamiset		95 894,12	250,00
Muut saamiset		31 582,93	41 752,88
Siirtosaamiset		24 376,56	82 648,16
Saamiset yhteensä		151 853,61	124 651,04

26. Siirtosaamiset olennaiset erät:

LIITETIETO 26			
SIIRTOSAAMISTEN OLENNAISET ERÄT			
Lyhytaikaiset siirtosaamiset:		31.12.2016	31.12.2015
Suomi 100 hankkeen valtionavustus		13 250,00	
Kela, työpaikkaterveydenhuollon korvaus 2016		5 474,40	
Muut siirtosaamiset yhteensä		5 652,16	1 887,17
Ennakkomenot		0,00	2 500,00
Hallinnon tekninen tuki			25 265,86
Ohjelmakoordinaattori Itä-Suomi			29 829,45
Itä-Suomen ESR tekninen tuki			23 165,68
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä		24 376,56	82 648,16

27. Kainuun liitolla ei ole rahoitusarvopapereita

5.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

28. Erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana:

LIITETIETO 28		2016	2015
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma 1.1.2016		487 870,91	487 870,91
Lisäykset tilikaudella			0,00
Vähennykset tilikaudella		20 602,28	0,00
Peruspääoma 31.12.2016		467 268,63	487 870,91
Muut omat rahastot			
Lisäykset tilikaudella		386 320,38	
Vähennykset tilikaudella		0,00	
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.2016		386 320,38	
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.		1 382 997,78	881 877,40
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.		1 382 997,78	881 877,40
Tilikauden ylijäämä/alijäämä		-448 378,29	501 120,38
Oma pääoma yhteensä 31.12.2016		1 788 208,50	1 870 868,69

PERUSPÄÄOMA 31.12.2016		
Kunta	Kainuun liitto	%-osuus
Hyrnsalmi	17 377,08	3,72
Kajaani	228 419,35	48,88
Kuhmo	58 124,48	12,44
Paltamo	21 489,10	4,60
Puolanka	18 820,03	4,03
Ristijärvi	8 813,69	1,89
Sotkamo	56 185,32	12,02
Suomussalmi	58 039,57	12,42
Vaala	0,00	0,00
	467 268,62	100,00

29. Erittely poistoeroista: Kainuun liitto ei ole verotussyistä kirjannut poistoeroa.
30. Kainuun liitolla ei ole pitkäaikaista vierasta pääomaa
31. Kainuun liitto ei ole laskenut liikkeelle joukkovelkakirjalainoja
32. Kainuun liitolla ei ole pakollisia varauksia.
33. Pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen erittely:

LIITETIETO 33	31.12.2016	31.12.2015
Lyhytaikaiset velat:		
Muille:		
Ostovelat	194 342,17	298 620,33
Muut Velat	32 343,94	561,07
Siirtovelat	247 185,12	241 484,14
Yhteensä	473 871,23	540 665,54

34. Kainuun liitolla ei ole sekkilimiittiä.
35. Kainuun liitolla ei ole lunastettavia vuokraohteita.
36. Kainuun liitolla ei ole taseessa palautuskelpoisia liittymismaksuvelkoja.
37. Siirtovelkojen olennaiset erät:

LIITETIETO 37	31.12.2016	31.12.2015
Kainuun liiton jäsenkunnat, peruspääoman korot	1 700,84	3 356,56
Lomapalkkavelka	222 801,00	237 666,00
CenterConsultingAuditLLC/ inv.Tilintarkastus		0,00
Muut siirtovelat yhteensä	22 683,28	372,37
Yhteensä	247 185,12	241 394,93

Jäsenkunnat	Peruspääo. 31.12.2016	%-osuus	Korko 2016 (0,164+0,2)	Korko 2015 (0,488+0,2)
Hyrnsalmi	17 377,08	3,72	63,25	119,55
Kajaani	228 419,35	48,88	831,45	1 571,53
Kuhmo	58 124,48	12,44	211,57	399,90
Paltamo	21 489,10	4,60	78,22	147,85
Puolanka	18 820,03	4,03	68,50	129,48
Ristijärvi	8 813,69	1,89	32,08	60,64
Sotkamo	56 185,32	12,02	204,51	386,56
Suomussalmi	58 039,57	12,42	211,26	399,31
Vaala				141,74
Yhteensä	467 268,62	100,00	1 700,84	3 356,56

38. Kainuun liitolla ei ole huollettavia varoja.
 39. Kainuun liitolla ei ole elatustuen takautumissaatavia.

6. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

40. Kainuun liitto ei ole parantanut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut omaisuutta velkojen vakuudeksi.
 41. Kainuun liitto ei ole antanut muiden omien sitoumusten vakuuksia.
 42. Kainuun liitto ei ole antanut samaan konserniin kuuluville yhteisöille vakuuksia.
 43. Kainuun liitolla ei ole muita annettuja vakuuksia,
 44. Kainuun liiton ei ole leasingvuokrasopimusvastuita, Leasingsopimukset ovat Kainuun sotella, josta Kainuun liitto vuokraa tarvitsemansa laitteet.
 45. Kainuun liitto kuntayhtymä ei ole antanut vastuusitoumuksia samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta.
 46. Kainuun liitto ei ole antanut muita vastuusitoumuksia
 47. Kainuun liitolla ei ole kuntayhtymän taloudellisia sopimusvastuita

7. Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkiota koskevat liitetiedot

48. Henkilöstön lukumäärä vastuualueittain

LIITETIETO 48	31.12.2016			31.12.2015		
	Vakituinen	Määräaik.	Yhteensä	Vakituinen	Määräaik.	Yhteensä
Vastuualue						
Elinkeinot ja aluekehitys	8	0	8	8	1	9
Alueidenkäyttö	4	1	5	5		5
Hallintopalvelut	8	2	10	8		8
Yhteensä	20	3	23	21	1	22

49. Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut ovat seuraavat:

LIITETIETO 49, Henkilöstökulut		2016	2015
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot		1 165 192,18	1 244 352,39
Eläkekulut		266 147,31	277 399,59
Muut henkilöstösivukulut		39 845,91	39 300,18
Henkilöstösivukulut yhteensä		305 993,22	316 699,77
Henkilöstökulut yhteensä		1 471 185,40	1 561 052,16

50. Tilintarkastajan palkkiot

LIITETIETO 50	2016	2015
(BDO Auditor Oy)		
Lakisääteinen tilintarkastus	3 131,20	3 173,10
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan avustaminen		
Muut tilintarkastuspalkkiot		
YHTEENSÄ	3 131,20	3 173,10

4 LUETTELOT JA SELVITYKSET		
4.1	Luettelo käytetyistä kirjanpitoKirjoista ja säilytysmuoto v. 2016	
		Säilytysmuoto
Pääkirjanpito	Päiväkirja	sähköinen arkisto
	Pääkirja	sähköinen arkisto
Osakirjanpidot	Palkkakirjanpito:	
	- ansioerittely	sähköinen arkisto
	- palkkalaskelmat	sähköinen arkisto
	- vuosilistaus verottajalle	sähköinen arkisto
	Ostoreskontra:	
	- toimittajat, avoimet erät	sähköinen arkisto
	Myyntireskontra:	
	- asiakkaat, avoimet erät	sähköinen arkisto
	Varastokirjanpitojärjestelmä:	
	- inventaariluettelo	sähköinen arkisto
Käyttöomaisuuskirjanpito	Tapahtumaluettelo	sähköinen arkisto
	Poistotietoluettelo	sähköinen arkisto
Tilinpäätös	Tase-erittelykirjat	sidottu kirja

4.2. KÄYTETYT TOSITELAJIT	
AA	Käyttöomaisuushankinnat
AF	Poistokirjaukset
AZ	Investointien purkaminen
BA	Konekieliset maksut
BM	Ostomaksut
DG	Hyvityslaskut
DL	Luottotappiot
DR	Myyntilaskut, Sapin resk.manuaalisyyttö
DT	Asiakkaan tasaus
DV	Myyntisuoritukset, viitteelliset
DZ	Myyntisuoritukset, manuaaliset
KG	Peruutus
KR	Ostolaskut rondo
KT	Toimittajan tasaus
KZ	Ostomaksut
L2	Liittymä terveydenhuollon laskut
L4	Effica potilaslaskut
L9	ProConsona sosiaalityö
M1	Kassajärjestelmä
M2	Kassajärjestelmä, luotto- ja pankkikortit
M3	ProExcellenta
M6	Marela-kirjanpitoLiittymä
PR	Nimikkeen hinnanmuutos
RC	Viivästyskorkolaskutus
RE	Ostolaskut
RV	Myyntilasku, laskunsiirto sap tai excel
SA	Muistiotositteet
SB	Myyntilaskut muut
SC	Käteisalennusten kirjaus
ST	Pääkirjatilien tasaus
SR	Sähköiset muistiotositteet
WA	Varastosta otto
WE	Nimikkeen vastaanotto
WI	Inventointierot
WL	Varastosta otto / toimitus

ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Kainuun maakuntahallitus 27.3.2017

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tilintarkastusmerkinnät

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaan. Suoritetusta tilintarkastuksesta on annettu kertomus.

Kajaanissa ____/____2017

_____

Simo Paakkola, JHTT-tilintarkastaja

Liite 1: Hallinto ja henkilöstö

Luottamushenkilöhallinto

Maakuntavaltuusto

Nykänen Kati, II vpj	Hyrnsalmi
Toivanen Osmo	Hyrnsalmi
Haukipuro Airi	Kajaani
Heikkinen Markku	Kajaani (6.6.2016 saakka)
Hurskainen Timo	Kajaani
Karppinen Veli-Matti	Kajaani
Keränen Silja	Kajaani
Kettunen Pentti, pj	Kajaani
Kiljunen Ella	Kajaani
Kortelainen Miikka	Kajaani
Kyllönen Toivo	Kajaani
Meriläinen Timo	Kajaani
Mikkonen Ritva	Kajaani
Moilanen Erkki	Kajaani
Ojavuo Maarit	Kajaani
Piirainen Raimo	Kajaani (6.6.2016 alkaen)
Suutari Eero, I vpj	Kajaani
Tervonen Miariikka	Kajaani
Kampman Helena	Kuhmo
Nikulainen Kari	Kuhmo
Piirainen Tuomo	Kuhmo
Tervämäki Aimo	Kuhmo
Horto Arja	Paltamo
Nieminen Markku	Paltamo
Moilanen Tuulikki	Puolanka
Väisänen Aarre	Puolanka
Keränen Hanna-Leena	Ristijärvi
Lukkari Pentti	Ristijärvi
Heikkinen Pekka	Sotkamo (6.6.2016 saakka)
Huttunen Jarmo	Sotkamo (6.6.2016 alkaen)
Korhonen Ari	Sotkamo
Lukkari Anne	Sotkamo
Väisänen Unto	Sotkamo

Helttunen Erja	Suomussalmi
Moilanen Pentti	Suomussalmi
Puurunen Yrjö	Suomussalmi
Seppänen Merja-Liisa	Suomussalmi

Maakuntahallitus

Toivanen Osmo	Hyrnsalmi
Hakkarainen Eija I vpj	Kajaani
Hatva Teuvo	Kajaani
Kyllönen Sari	Kajaani
Piirainen Raimo	Kajaani
Sarparanta Tiina	Kajaani
Kinnunen Anneli	Kuhmo
Jarva Marisanna, II vpj	Paltamo
Peltola Harri	Puolanka
Kyllönen Esko	Ristijärvi
Korhonen Timo, pj	Sotkamo
Hekkala Raija	Suomussalmi

Tarkastuslautakunta

Seppänen Merja-Liisa, pj	Suomussalmi
Nikulainen Kari, vpj	Kuhmo
Heikkinen Pekka	Sotkamo (6.6.2016 saakka)
Huttunen Jarmo	Sotkamo (6.6.2016 alkaen)
Karppinen Veli-Matti	Kajaani
Keränen Hanna-Leena	Ristijärvi
Korhonen Ari	Sotkamo
Moilanen Tuulikki	Puolanka

Maakunnan yhteistyöryhmä

Varsinaiset jäsenet

Korhonen Timo, pj	Sotkamo
Aavakare Eila	Kajaani
Kampman Helena	Kuhmo
Tolonen Asta, I vpj	Suomussalmi
Horto Arja	Paltamo
Peltola Harri	Puolanka

Pääkkönen Kari, II vpj	Kainuun ELY-keskus
Korhonen Jaana	Kainuun ELY-keskus
Pehkonen Kari	Kainuun ELY-keskus
Väisänen Tuula	TEKES
Virtasalo Eija	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Lämpsä Jouni	SAK:n ammatillinen paikallisjärjestö
Sivonen Tuula	Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Leppänen Timo, III vpj	Kainuun yrittäjät
Karjalainen Markku	MTK-Pohjois-Suomi / Kajaanin toimisto
Lyytikäinen Lasse	Kainuun kulttuuriyhdistys ry

Asiantuntijat

Mikkonen Tuomo	Suomen Metsäkeskus, Kainuun alueyksikkö
Pääskylä Esko	Akava
Romppainen Heikki	STTK
Tervo Tarja	ProAgria Kainuu
Savolainen Terttu	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Virtanen Vesa	Kajaanin yliopistokeskus
Keränen Mikko	Kajaanin ammattikorkeakoulu
Ilola Riitta	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö

Kainuun liitto

maakuntajohtaja Pentti Malinen, **pj**
 aluekehitysjohtaja Heimo Keränen

Kainuun ELY-keskus

EAKR-koordinaattori Sanna Karjalainen
 ESR-koordinaattori Verna Mustonen
 kehittämisspäällikkö Juha Määttä
 kehittämisspäällikkö Osmo Ohtonen
 rahoituspäällikkö Pasi Loukasmäki
 teknologia-asiantuntija Esko Kokkonen

Johtoryhmä

Malinen Pentti, maakuntajohtaja, **pj**
 Heikkinen Hannu, suunnittelujohtaja

Keränen Heimo, aluekehitysjohtaja
Mäntymäki Eeva, viestintäpäällikkö
Ponnikas Jouni, aluekehitysasiantuntija, henkilöstön edustaja
Turkulainen Harri, hallintopäällikkö
Mikkonen Salli, johdon assistentti, **siht.**

Kansainvälisten asioiden tiimi / Barents-tiimi

Malinen Pentti, maakuntajohtaja, **pj** (Barentsin aluekomitean pj)
Aaltonen Helena, (Barentsin kulttuuryöryhmän vpj)
Ahopelto Maire, (Barentsin sosiaali- ja terveystyöryhmän jäsen)
Heikkinen Hannu, suunnittelujohtaja, (Barentsin liikenne- ja logistiikkatyöryhmän pj)
Keränen Mikko, Kajaanin ammattikorkeakoulu, (Barentsin koulutus- ja tutkimustyöryhmän jäsen)
Keränen Paavo, aluekehityspäällikkö, (Barentsin talous- ja investoinnit työryhmän jäsen)
Korhonen Timo, Barentsin alueneuvoston pj
Mikkonen Salli, Barentsin pj-sihteeristö
Mustonen Minna, kv-asioiden assistentti, Barentsin pj-sihteeristö
Ponnikas Jouni, aluesuunnitteluasiantuntija, (Barentsin alueell. ympäristötyöryhmän jäsen)
Piirainen Raimo, Barentsin aluekomitean vpj
Tahvanainen Tuomo, Kainuun Etu Oy, (Barentsin matkailutyöryhmän jäsen)

Kainuun liiton henkilöstö

Liiton vakinainen henkilöstö

AALTONEN, Helena
HM, aluekehitysasiantuntija

HEIKKINEN, Hannu
DI, suunnittelujohtaja

IMMONEN, Heikki
HM, EU-hankekoordinaattori

JUNTUNEN, Martti
Teknikko, maankäyttöasiantuntija

KARPPINEN, Paula
FM, aluekehitysasiantuntija

KERÄNEN, Heimo
FT, aluekehitysjohtaja

KERÄNEN, Paavo
HM, aluekehityspäällikkö

KOKKONEN, Aila
Merkonomi, asianhallintasihteeri

KORHONEN, Arja
Tradenomi, verkkotiedottaja

KYLLÖNEN, Kirsi
Tradenomi, palvelusihteeri

MALINEN, Pentti
FL, maakuntajohtaja

MIKKONEN, Salli
Merkonomi, johdon assistentti

MUSTONEN, Minna
Tradenomi, kansainvälisten asioiden assistentti

OIKARINEN, Anneli
Rakennuspiirtäjä, suunnitteluavustaja

PALONIEMI, Oili
Merkonomi, EU-koordinaattori

PONNIKAS, Jouni
FT, aluekehitysasiantuntija

SCHRODERUS, Sanna
FM, aluesuunnitteluasiantuntija

SIRVIÖ, Pirjo
Kauppateknikko, markkinointisihteeri

TURKULAINEN, Harri
HM, hallintopäällikkö

TÖRHÖNEN, Sirpa
Merkonomi, tutkimussihteeri (30.8. saakka)

VILHU, Eero
YTM, aluekehitysasiantuntija

Liiton määräaikainen henkilöstö

MATTILA, Harri
FM, muutosjohtaja (1.9. alkaen)

NIKOLA-MÄÄTTÄ, Sanna
Insinööri (AMK), projektipäällikkö, suunnittelija

PYYKKÖNEN, Heli (1.7. alkaen)
Tradenomi, kesätyöntekijä/toimistotyöntekijä

Harjoittelijat, siviilipalvelusmiehet, kesätyöntekijät

HEIKKINEN, Joonas (30.8. saakka)

KONTTINEN, Matti (6.6.-30.10.)

NORPPA, Anna (1.6.-30.8.)

MAKKONEN, Inka (6.10.-14.12.)

PYYKKÖNEN, Heli (1.2. – 30.6.)

Lisäksi liitossa ovat tehneet opintoihinsa liittyvää työharjoittelua 1.3. alkaen ammattikorkeakoulun RestoRus –hankkeen opiskelijat Anna Shevchenko ja Yana Kuljaeva. Heidän työharjoitteluaika ei perustu tasaiseen viikkotuntimäärään vaan tiettyyn kokonaismäärään, jolloin harjoitteluaika on ja kaantunut pitemmälle ajanjaksolle.

Kainuun liitto

Kainuun liitto
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Puh. vaihde 08 615 541, faksi 08 6155 4260
S-posti kainuunliitto@kainuu.fi

www.kainuunliitto.fi